

Radviliškio rajono savivaldybė ir verslas. Bendradarbiavimas.

Parengė: Justinas Pranys, Administracijos direktoriaus pavaduotojas

Konsultavo: Eimantas Matulaitis, Jaunųjų profesionalų programos „Kurk Lietuvai“ dalyvis
Rapolas Ručinskas, Jaunųjų profesionalų programos „Kurk Lietuvai“ dalyvis

Ivadas

Tvari Lietuvos regionų ekonominė plėtra nėra įmanoma savivaldybių administracijoms dirbant izoliuotai - bendradarbiavimas su verslu yra būtinas ir jis turi būti nuolatinis bei nuoseklus. Tik taip įmanoma pasiekti proveržį aukštos pridėtinės vertės darbo vietų kūrime, išvykusių Lietuvos piliečių pritraukime į Lietuvą ir gimstamumo didinime.

Galima pastebėti efektyvaus bendradarbiavimo tarp verslo ir savivaldybės trūkumą. Verslininkai išreiškia nepasitenkinimą ligšioline komunikacija su savivaldybe, savivaldybės verslui teikiamų paslaugų kokybe, verslo atstovavimo struktūrų veikla ir nuoseklios bei aiškios verslo plėtros strategijos trūkumu.

Pasiremdami gerąja Australijos, JAV, Jungtinės Karalystės, Danijos, Norvegijos ir Švedijos praktika, sukurtas verslo ir savivaldybės bendradarbiavimo modelį Lietuvai, kuris leistų verslui ir savivaldai koordinuotai investuoti į didžiausią naudą gyventojams, verslui ir aplinkai turinčius projektus. Ši platforma užtikrintų maksimalų skaidrumą ir nuolatinį sprendimų efektyvumo gerinimą, remiantis jų poveikio matavimu.

Siekama padidinti savivaldybės administracijos investavimo sprendimų efektyvumą, tobulinti susijusią komunikaciją, kad pasiektų ir įtrauktų platesnį ratą verslo atstovų bei pagerėtų verslo patirtis bendradarbiaujant su savivalda. Tikimasi, kad tai pagerintų savivaldybės įvaizdį, didintų mieste įsikūrusio verslo konkurencingumą ir gyventojų verslumą, kurtų palankesnę aplinką naujoms investicijoms.

Verslo ir savivaldybės bendradarbiavimo modelis, susidedantis iš demokratiškai renkamos Radviliškio rajono verslo tarybos, ekonominio atsiperkamumo tikslų iškėlimo, darbuotojo krepšelio įvedimo, verslo akceleravimo programos ir kasmetinės verslo nuomonės apklausos – tai priemonės gerinančios verslo situaciją rajone.

Informacija apie Radviliškio rajono verslą

Pirmas žingsnis link sėkmingo verslo įtraukimo į savivaldybės darbą - informacijos apie vietos verslą surinkimas ir vietos verslo poreikių ištyrimas. Neturint šios informacijos sudėtinga kryptingai dirbti link tolesnės rajono verslo plėtros. Iki šiol Radviliškio rajono savivaldybė neturėjo duomenų bazės apie rajone veikiančius verslo subjektus bei nerinko duomenų apie vietos verslo poreikius bei patiriamas problemas. Teikiamu pasiūlymu siekiama, kad Radviliškio rajono savivaldybė turėtų visapusiškas galimybes surinkti bei panaudoti informaciją apie rajone veikiančius verslo subjektus.

Verslo žemėlapis

Užsienio savivaldybės, siekdamos užtikrinti veiksmingą esminį bendravimą su verslu, dažnai turi nepriklausomas, nuoseklias ir nuolat atnaujinamas veikiančių verslo subjektų duomenų bazes. Jungtinės Karalystės savivaldybės taip pat dažnai supaprastintų šių duomenų bazių versijas viešina visuomenei. Lietuvoje nė viena savivaldybė neturi išsamios ir nuolat atnaujinamos verslo duomenų bazės, o duomenis apie savivaldybėse veikiančią verslą dažniausiai perka iš Valstybės įmonės Registrų centro. Perkami duomenys nėra tikslūs, o jų atnaujinimas kainuoja papildomai, kas kuria nuolatinius kaštus savivaldybei.

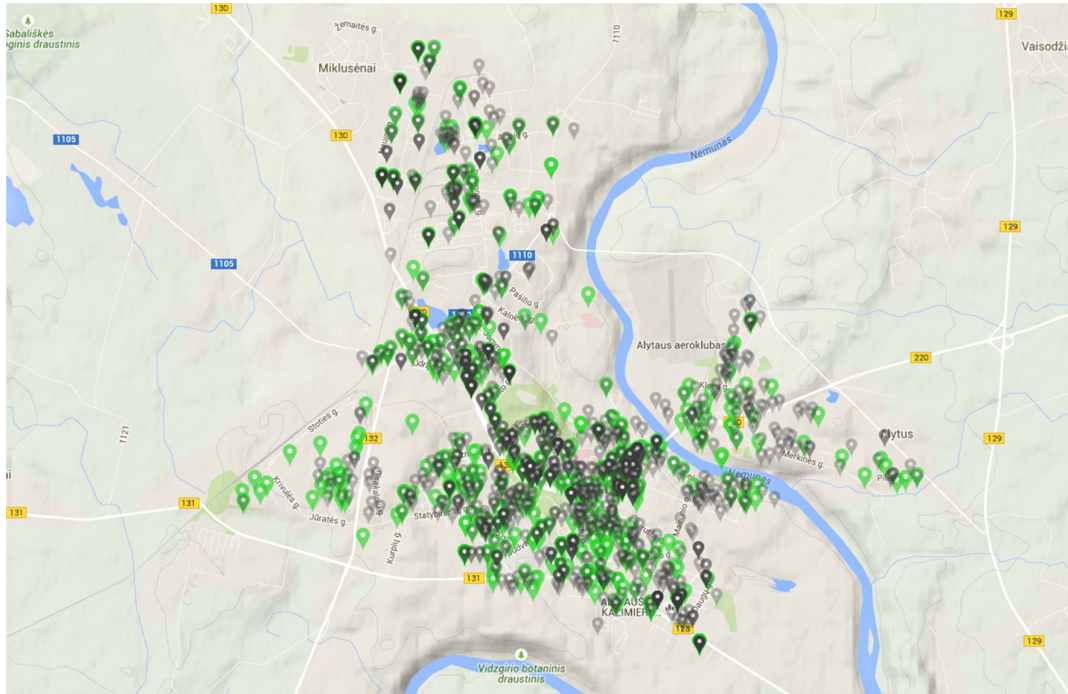
Šią problemą identifikuota ir Radviliškio rajono savivaldybėje - siūloma išnagrinėti Radviliškio rajono verslo žemėlapio sudarymo galimybę. Buvo išnagrinėti šiuo metu Lietuvoje ir užsienyje veikiančios „Creative Klaipėda / Klaipėdos kūrybinių industrijų“, „Lietuvos klasterių“ ir „Creative businesses in Downtown Kansas City“ viešai pateikiami žemėlapiai.

Iš savivaldybės turimų duomenų būtų sudarytas pirminis verslo žemėlapio variantas, o tolesnė žemėlapio plėtra būtų tęsiama laisvos verslų registracijos forma - rajone veikiančios verslo subjektai skatinami registruotis prie žemėlapio, pateikiant papildomos informacijos apie savo verslą. Tuo pačiu būtų sudaroma ir pildoma savivaldybei priklausanti Radviliškio rajono veikiančių verslų duomenų bazė.

Siūloma žemėlapių vystyti panaudojant viešai prieinamą „Google My Maps“ produktą. Šis produktas yra nemokamas ir lengvai suprantamas bet kuriam pradinis IT įgūdžius turinčiam vartotojui. Be to, jis turi patogią integracijos galimybę su kitais tinklapiais, o tai reiškia, kad Radviliškio rajono verslo žemėlapių būtų galima patalpinti ne tik Radviliškio rajono savivaldybės, bet ir rajono vietos veiklos grupės, žiniasklaidos tinklapiuose.

Siūloma Radviliškio rajone veikiančius verslo subjektus skaidyti pagal verslo dydžio grupes, kokios yra numatytos LR smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, pagal darbuotojų skaičių. Toks skirstymas neleis palikti užribyje verslų, kurie gali būti sunkiai priskiriami prie vienos konkrečios ekonominės veiklos. Kita vertus jei vėliau atsirastų poreikis žemėlapyje perdaryti pagal ekonomines veiklas, tai būtų visiškai įmanoma, nes tokie duomenys yra renkami registracijos į Radviliškio rajono verslo žemėlapyje formoje.

Pavyzdinis verslo žemėlapis:

Galima teigti, jog visi verslai yra glaudžiai susiję vieni su kitais, tad verslo žemėlapis padėtų ne tik ieškant rajone veikiančių verslų, bet ir kaip interaktyvius įrankis tiek savivaldybei tiek verslininkams bei potencialiems investuotojams. Verslininkai verslo žemėlapyje galėtų ieškoti sinergijos taškų bei klasterizacijos galimybių su kitais verslais, tuo tarpu savivaldybė tikslingiau formuotų rajono verslo plėtros strategiją.

Verslo apklausa

Užsienio ir Lietuvos savivaldybės taip pat rengia verslo subjektų apklausas siekdamos išsiaiškinti vietas verslų poreikius bei jiems aktualias problemas. Tai praktika populiari Australijoje, JAV ir Jungtinėje Karalystėje, kuria stengiamasi surinkti ilgalaikius nuoseklius duomenis apie regione veikiančių verslų pasitenkinimą savivaldybės teikiamų paslaugų kokybe bei verslų ateities plėtros planus. Išnagrinėjus „Klaipėdos miesto SVV įmonių apklausą“, „City of Sydney Community Satisfaction Survey“, „Florida small business index

survey“, „Silicon Valley CEO survey 2015 - business climate“ klausimynus ir rezultatų analizes bei po konsultacijų su „Invest Lithuania“ regionų komanda, rekomenduojama tokią apklausa atlikti ir Radviliškio rajone.

„AR SAVIVALDYBĖ OPERATYVIAI ATSAKO Į VERSLO UŽKLAUSAS?“

Rekomenduojama Radviliškio rajono savivaldybei, remiantis pateiktu pirminiu apklausos variantu, vykdyti kasmetinę verslo nuomonės apklausą. Ši apklausa padėtų tiriant veikiančio verslo poreikius bei sėkmingam bendradarbiavimui kliudančias sritis. Vadovaujantis surenkamais duomenimis būtų galima užtikrinti nuoseklų problemų sprendimą ir matuojamų rodiklių gerinimą. Kasmet viešinant apklausos rezultatus bei rezultatų analizę didėtų gyventojų pasitikėjimas vietos valdžia. Remdamasi surinktais duomenimis savivaldybė galėtų pagrįsti savo sprendimus bei formuojamą rajono verslo plėtros strategiją. Galiausiai, tai didintų investuotojų pasitikėjimą savivaldybės veikla, jos priimamais sprendimais bei savivaldybės požiūriu į verslą.

Rekomenduojama, kad didžioji dalis verslo nuomonės apklausos klausimų kartotųsi kasmet - tai leistų paprasčiau įvertinti progresą apklausoje matuojamose srityse. Kita klausimų dalis gali keistis priklausomai nuo konkrečios tų metų rajono verslo plėtros situacijos ir vystomos strategijos. Verslo apklausa turi būti siekiama iširti savivaldybės teikiamų paslaugų kokybę, verslo atstovavimo ir įtraukimo į savivaldybės darbą kokybę, verslininkų pasitenkinimą veiklos galimybėmis Radviliškyje bei verslo plėtros planus.

„AR SAVIVALDYBĖ TURI AIŠKIĄ IR NEKINTANČIĄ RAJONO VERSLO PLĖTROS STRATEGIJĄ?“

Radviliškio rajono verslo taryba

Šiuo metu Radviliškyje veikia Radviliškio rajono savivaldybės smulkiojo ir vidutinio verslo komisija. Ją sudaro viešajame sektoriuje dirbantys asmenys, taip pat verslo atstovai. Kaip matyti iš Jungtinės Karalystės ir Danijos praktikos, visiškai įprasta verslą santykiuose su savivaldybe atstovaujančiuose dariniuose turėti dalyvaujančius nepriklausomus verslo profesionalus. Be to, pasitaiko, kai komisijų sudėtyse yra savivaldybės tarybos narių, todėl jų dalyvavimas ir balsavimas šioje komisijose, matomai, neišvengiamai iškreipia verslo nuomonę. Tai yra situacija kai savivaldybės taryba prašo verslo patarimo, tačiau verslo taryboje iš esmės nori matyti tik savo nuomonę. Tad ši situacija yra keistina.

Dar blogiau yra tada, kai paaiškėja, kad tam tikri asmenys, kurie dalyvauja verslo tarybose, būna teismo pripažinti kaltais ir turi teistumą, tad ant šios verslo tarybos, o kartu ir ant pačios savivaldybės reputacijos krenta pagrįstas šešėlis. Vakarų Europos visuomenėse tokiu atveju šie asmenys vos tik paaiškėjus kaltinimams būtų nusišalinę patys arba pašalinti pačių organizacijų, kuriuose jie dalyvauja. Tačiau ne visur tai įvyksta.

„KAIP VERTINATE RADVILIŠKIO RAJONO VERSLO TARYBOS VEIKLĄ?“

Susidaro įspūdis, jog tam tikrų asmenų reputacija kartais būna neliečiama tema. Šiuo tikslu rekomenduojama numatyti tam tikrus reikalavimus santykiuose su savivaldybe verslą atstovaujantiems asmenims, tarp kurių yra ir reikalavimas turėti nepriekaištingą reputaciją. Siūloma savivaldybės tarybos nariams, tvirtinant personalinę Radviliškio rajono verslo tarybos sudėtį, klausti ar visi asmenys atitinka nepriekaištingos reputacijos reikalavimą, net jei tokius juos išrinktų patys rajono verslininkai. Prastos reputacijos asmenų išrinkimo demokratinuose rinkimuose tikimybė yra labai maža, tačiau papildomas aiškus ir konkretus nepriekaištingos reputacijos reikalavimas veiktų kaip saugiklis. Nepriekaištinga reputacija yra talpi sąvoka, kita vertus yra pakankamai aiški - natūralu, kad reputacijos vertinimas turi būti grindžiamas faktais, ne tik asmenų nuomonėmis.

„KAIP VERTINATE ASOCIJUOTŲ VERSLO STRUKTŪRŲ VEIKLĄ RADVILIŠKIO RAJONE?“

Siūloma savivaldybės tarybai patvirtinti Radviliškio rajono verslo tarybos nuostatus, kuriuose numatyta, kad:

1. Verslo taryba yra renkama Radviliškio rajone veikiančių verslo subjektų, įskaitant savarankiškai dirbančius asmenis, visuotinės elektroninės apklausos būdu;
2. Verslo taryboje numatomos kvotos pagal verslo dydžio segmentus: po 2 atstovus savarankiškai dirbančių asmenų, labai mažo (turinčio iki 10 darbuotojų), mažo (10-49 darbuotojų), vidutinio (50-249 darbuotojų) ir stambaus verslo (virš 249 darbuotojų) segmentams, taip pat 1 atskirą atstovą užsienio verslo segmentui (kontroliuojamam užsienio fizinių ar juridinių asmenų).
3. Verslo tarybos nariams keliami reikalavimai turėti nepriekaištingą reputaciją, turėti verslo patirties.
4. Atsižvelgiant į ne verslo organizacijų norą dalyvauti ir Radviliškio rajono verslo taryboje, jos nuostatuose numatyta galimybė įtraukti asocijuotus narius, neturinčius balso teisės.

Siekiant išvengti nesusipratimų organizuojant demokratinius rinkimus į Radviliškio rajono verslo tarybą, jos nuostatuose numatyta ir apklausos procedūra:

1. sudaromas ir viešai skelbiamas balso teisę turinčių verslo subjektų sąrašas - vienas verslo subjektas turi vieno balso teisę;
2. savivaldybės portale viešai skelbiama apie atranką į Verslo tarybos narius ir kviečiama teikti kandidatūras;
3. suteikiama unikali prieiga prie internetinės apklausos balso teisę turinčių verslo subjektų sąrašė esantiems verslo subjektams;
4. viešai skaičiuojami gauti apklausos rezultatai.

Elektroniniai rinkimai verslininkams suteiktą galimybę savo balsą išreikšti neatitrūkdami nuo savo kasdienių verslo reikalų ar net keliaujant. Balsavimo patikimumas užtikrinamas į rinkimus organizuojančią komisiją įtraukiant savivaldybės, visuomenės bei verslo atstovus.

Ekonominis atsiperkamumas

Savivaldybių investicinių projektų ekonominis atsiperkamumas yra tarsi lėšiai per kuriuos verslas žvelgia į savivaldybę. Jie padeda įsivertinti kaip atsakingai savivaldybė elgiasi su mokesčių mokėtojų turtais. Pagal tai galima spręsti ir apie korupcijos lygmenį savivaldybėje. Visiškai natūralu tikėtis, kad ten, kur mažiausiai galvojama apie naudą gyventojams ir kur mažiausiai skaidrumo, greičiausiai bus galvojama apie naudą privačioms interesų grupėms. Apie tai verslas retai kalba atvirai, tačiau sąžiningi investuotojai visuomet gerai pagalvos, ar apsimoka vargti ginantis ir įrodinėjant savo tiesas, ar geriau verslą vystyti ten, kur sąlygos skaidrios ir objektyvios, o į jų trūkumą reaguojama operatyviai.

Ekonominio atsiperkamumo tikslus nustatyti nėra taip sunku, kaip gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio. Siūlomas supaprastinto metodo naudojimas leistų bet kuriam savivaldybės tarybos nariui savarankiškai pasiskaičiuoti, ar projekto įgyvendintojams keliami tikslai yra pakankami, o gal yra pernelyg ambicingi.

Konsultuojantis su projekto partneriais Finansų ministerija, Centrine projektų valdymo agentūra (CPVA), Lietuvos banku, „Investuok Lietuvoje“, konsultantais „Ernst & Young“ ir ESTEP, apsispręsta naudoti jau esamos CPVA metodikos rėmus ir tolesnius siūlymus sieti su ja. Šis požiūris turi savų privalumų ir trūkumų. Pirmiausia, tai leistų toliau vystyti vieną metodiką, o ne kurti keletą kitų. Tad tai padėtų sutaupyti ir išvengti pastangų dubliavimo. Kita vertus, pasikliovimas vienu metodu, konkurencijos laisvės ir kritikos nebuvimas gali sudaryti tokią situaciją, kur yra baiminamasi net pradėti kelti klausimus, kvestionuoti. Tai būtų situacija, kur į naujus pasiūlymus yra numojama ranka, nes jie yra nepatogūs, priverčiantys keistis ir tam tikra prasme, pripažinti netobulumus.

Suprantama, kad reikia pradėti nuo kažko. Kita vertus institucijos turėtų jaustis laisvai interpretuodamos ir kvestionuodamos tą metodiką, kurią siūlo CPVA. Savo ruožtu CPVA turėtų būti pasirengusi bet kada pradėti gilintis, kodėl visgi buvo pasirinkti vieni principai, lyginant su kitais, ir vienos prielaidos, lyginant su kitomis. Į diskusijas rekomenduojama įtraukti ir partnerius iš Šiaurės Europos šalių, nes šiandien visi sėdime daugiau mažiau vienoje valtyje, taigi ir viešojo sektoriaus projektus turėtume įgyvendinti panašiai.

Idealiu atveju, esant skirtingų ekonominės naudos įvertinimo metodų konkurencijai, bus galima apsispręsti dėl tinkamiausio požiūrio taško arba dėl būtinybės pasitikrinti keletą jų. Štai pavyzdžiui, CPVA siūlo investicinių projekto ekonominį naudingumą matuoti vieno dirbančiojo sukuriama pridėtine verte. Tai yra požiūris, kad viešojo sektoriaus investicija turi sukurti bent jau tiek pat naudos visoje ekonomikoje, t.y. viešame ir privačiame sektoriuje. Kitas požiūris galėtų būti, kad viešojo sektoriaus investicija turėtų būti tvari - tai, ką visuomenė investuoja turėtų jai sugrįžti. Tad perspektyva galėtų būti išskirtinai viešojo sektoriaus, neturinti tikslo diskriminuoti privataus sektoriaus subjektus.

Šiuos metodikos vystymo klausimus paliekant ateičiai, supaprastintu būdu investicijos ekonominis atsiperkamumas gali būti skaičiuojamas įsivertinant projekto sąnaudas ir padalinant jas iš vieno darbuotojo sukuriamos vertės. Remiantis CPVA metodika, dalyvių skaičiavimais, vienas darbuotojas per 20 metų sukuria 479 tūkst. Eur¹. Tuo tarpu, pavyzdžiui, į kelio Karčemos–Sedūnai–Gražioniai investavus 1,5 mln. Eur ir kasmet lygiomis dalimis atnaujinant nusidėvinčią vertę, projektas per 20 metų - per tiek paprastai nusidėvėti infrastruktūros projektai - pabrangsta dvigubai ir siekia 3 mln. Eur². Atitinkamai ekonominio atsiperkamumo tikslas, keliamas tokiam projektui, turėtų būti 3 mln. / 479 tūkst. = 6,3 darbo vietos.

Tačiau aiškaus tikslo kiek darbo vietų turės būti sukuriama, įvertinimo, ar realu tiek darbo vietų sukurti ir plano, kaip jos bus kuriamos, Radviliškio rajono savivaldybė neturėjo nei prieš kelio Karčemos–Sedūnai–Gražioniai rekonstrukcijos projekto įgyvendinimą, nei dabar. Kita vertus, parengus vieną planą šiam projektui, ateityje situacija nesikeis, todėl reikia teisės aktų, kurie užtikrintų ilgalaikį pokytį savivaldybės darbe.

¹ Formulė: grynoji dabartinė vertė (angl. net present value, NPV). Laikotarpių skaičius: 20 metų. CPVA prielaidos: vieno dirbančiojo sukuriama pridėtinė vertė 29500 Eur per metus (2018 m.), šios vertės augimas – 2,2% per metus. Diskonto norma: 5% per metus.

² LR Vyriausybės nustatyta kapitalo kaina: 5% per metus. Diskonto norma: 5% per metus.

Identifikuoti keli Radviliškio rajono savivaldybės investiciniai projektai, kurie buvo įgyvendinti, įgyvendinami ar vis dar planuojami, kuriuos galima sieti su verslo plėtros skatinimu. Šie projektai yra iš verslo teritorijų vystymo bei turizmo ir sporto srities. Ateityje rekomenduojama ekonominio atsiperkamumo tikslus pradėti kelti ir miesto viešųjų erdvių tvarkymo projektams (pvz., Eibariškių parko rekreacinės infrastruktūros (ir dviračių takų) išvystymo projektui). Minėtiems projektams pasiūlyti projektų ekonominio atsiperkamumo tikslai, išreikšti darbo vietomis, kad juos galėtų lengvai suprasti tiek visuomenė, tiek politikai, tiek verslas.

Radviliškio rajono savivaldybei pateikiama ekonominio atsiperkamumo tikslų skaičiavimo metodika ir rekomenduojama nustatyti ekonominio atsiperkamumo tikslus minėtiems projektams. Rekomenduojama rezultato siekti. Tai būtų pirmas žingsnis link išsamesnės analizės, kuri vėliau įtrauktų finansinius rodiklius, tokius kaip grynoji dabartinė vertė ir vidinė gražos norma, jų jautrumo bei rizikų analizę. Išsamiai analizei dar per anksti, nes peržvelgus dabartinius įgyvendinamus projektus matyti, kad ekonominio atsiperkamumo analizė iki šiol buvo rengiama tik formaliai, netgi galima sakyti atmestina, jau nekalbant apie ekonominio atsiperkamumo tikslų planų rengimą ir įgyvendinimą.

Savivaldybė norėdama, kad jos su verslo plėtros skatinimu susiję investiciniai projektai atsipirktų (iš visos ekonomikos perspektyvos), turėtų rasti galimybių įvertinti kiek tai turėtų sukurti naujų darbo vietų.

Turint galvoje konkrečių investicinių projektų kontekstą, yra įvairių būdų prisidėti prie darbo vietų kūrimo, tačiau įprastu atveju turėtų būti skelbiami konkursai vystyti investicinius projektus savivaldybei priklausančioje žemėje, kuriems turėtų būti keliami aukšto sukuriama GPM reikalavimai, tuomet būtų pasirašomi supratimo memorandumai, kuriais verslas ir savivaldybė įsipareigotų koordinuotai investuoti - atitinkamai verslas į darbo vietas, o savivaldybė į viešąją infrastruktūrą, ir galiausiai šie susitarimai kasmet turėtų būti peržiūrimi.

Principas turėtų būti keliamas, kad jei verslas deda plytą, plytą deda ir savivaldybė, jei verslas investuoja, investuoja ir savivaldybė.

Su verslo plėtros skatinimu susiję Radviliškio rajono savivaldybės strateginio plėtros plano 2013-2020 m. planuojamų ir įgyvendinamų investicinių projektų ekonominio atsiperkamumo tikslai

Planuojami ir įgyvendinami projektai	Investicija, mln. Eur per 20 metų	Vieno dirbančiojo pridėtinė vertė, Eur per 20 metų	Darbo vietų skaičius, kad atsipirktų, vnt.
Radviliškio miesto Aušros aikštės ir gretimų teritorijų rekonstravimas	4,1	0,479	9
Atliekų surinkimo konteinerių (požeminių talpų) išdėstymo schemų parengimas ir požeminių konteinerių įrengimas	4,6	0,479	10
Amatų ir bendruomenės verslo centrų įkūrimas kaimo vietovėse ir plėtra	6,8	0,479	14
Kelio į naujai suprojektuotą Radviliškio miesto Vikutinio kvartalą nutiesimas	7,2	0,479	15
Įgyvendinti infrastruktūros atnaujinimo projektai Šeduvos ir Baisogalos miesteliuose	6,9	0,479	14

LR Konkurencijos tarybos rekomendacijos viešojo sektoriaus institucijoms bendradarbiaujant su verslu:

1. Sąlygų ir proceso viešumas

Turėtų būti numatytos savivaldybės dalyvavimo bendruose projektuose pagrindinės sąlygos, ir jos turėtų būti skelbiamos viešai (ūkio subjektai turėtų žinoti, ką gali pasiūlyti savivaldybė);

2. Nepagrįsto pranašumo suteikimo vengimas

Ruošdama šias sąlygas savivaldybė turėtų atidžiai įvertinti, ar nėra suteikiamas nepagrįstas pranašumas tam tikriems ūkio subjektams (pvz., dėl jų dydžio ar veiklos pobūdžio). Iš esmės savivaldybė turėtų sudaryti galimybes verslui (bendraja prasme) pretenduoti į savivaldybės investicijas.

Vertindama poveikį konkurencijai savivaldybė gali naudotis Konkurencijos tarybos parengtomis [gairėmis](#);

3. Valstybės pagalbos ribojimas

Jei savivaldybės investicijos teikia naudą būtent konkrečiam verslo projektui (pvz., nutiesiamas kelias iki gamyklos), taip pat jei savivaldybės investicijos naudojamos ūkinei veiklai ir nėra atsiperkančios (pvz., pastatomas nuostolius generuojantis stadionas), tai faktiškai beveik be išimties bus laikoma valstybės pagalba, kuri turi būti teikiama laikantis Europos Sąjungos atitinkamų reglamentų ar gavus Europos Komisijos pritarimą (atitinkamus teisės aktus galima rasti [čia](#)).

Net jei projektas finansuojamas ES fondų lėšomis, valstybės pagalbos atveju papildomai taikomi ir ES teisės aktai, reglamentuojantys valstybės pagalbą.

Pastaba: ši informacija nėra baigtinė ir yra svarbiausi bendro pobūdžio aspektai.

Paraiškas tikslinga vertinti pagal sukuriamą GPM. Tuomet tikrinti ar projekto įgyvendintojai turi pakankamai kompetencijos ir finansinių resursų įgyvendinti savo užsibrėžtus planus. Iškilus pagrįstoms abejonėms tokias paraiškas tikslinga atmesti arba pasiūlyti pakoreguoti savo planus, pavyzdžiui, išdėstyti juos ilgesniame laikotarpyje ir siekti pasitikrinti produkto ar paslaugos paklausą.

Vertinant paraiškas taip pat būtina atsižvelgti į tai, kokių papildomų investicijų ir reguliarių išlaidų dėl konkretaus projekto įgyvendinimo patirs viešasis sektorius. Paraiškų teikėjai po paraiškų teikimo termino pabaigos turi turėti galimybę pasirašyti jungtinės paraiškos

susitarimus ar deklaracijas, kurios leistų komisijos nariams atkreipti dėmesį į tam tikrų projektų tarpusavio derėjimą.

Komisija taip pat turėtų duoti užduotį savivaldybės administracijai parengti siūlomos teritorijos vystymo planą su konkrečių privataus sektoriaus projektų portfeliu, taip pat pateikti rekomendaciją dėl šių projektų dydžio, kad būtų pasiektas geriausias įmanomas rezultatas ir valdomos rizikos. Šis planas turėtų būti suderintas su paraiškų teikėjais. Sprendimas turėtų būti priimamas komisijos nariams skiriant balų skaičių kiekvienam projektui, jų grupėms arba savivaldybės administracijos pasiūlytam planui.

Priėmus sprendimą dėl teritorijos vystymo ir patvirtinus jį savivaldybės taryboje, savivaldybės administracija turėtų pradėti rengti investicinį projektą, kurio išlaidos neturėtų viršyti ekonominiam atsiperkamumui keliamų reikalavimų. Šiame procese turėtų būti konsultuojamasi su demokratiškai renkama Radviliškio rajono verslo taryba.

Įgyvendinant projektą turi būti pasirašomi verslo ir savivaldybės bendradarbiavimo memorandumai, kurių tikslas būtų užtikrinti, kad investuojant savivaldybei investuotų ir verslas. Jei verslo investicijos atsilieka, jie turėtų suprasti, kad vietoje jų bus ieškoma kitų privataus sektoriaus partnerių, nepratęsiant su jais licencijos ar nuomos sutarties. Tai leistų turėti situaciją kai verslai šalia viešosios infrastruktūros kurtųsi tuo pačiu metu arba bent jau su nedideliu atsilikimu.

Kalbant apie konkrečias idėjas, šalia turizmo infrastruktūros projektų, galėtų atsirasti dviračių nuoma ir remontas, SPA, sauna, kavinės, restoranai, kulinarijos studija su ekologišku daržu, poilsio ir nakvynės nameliai, ofisai gamtoje, nedidelė medinė pilis ar rezidencija su maisto ir amatų dirbtuvėmis, improvizuotas pasakų namelių parkas, traukinukas ant ratų, šokinėjimas nuo pėsčiųjų tilto lanksčia virve ir leidimasis žemyn lynu, ekskursijos kajakais, žygiai į gamtą (angl. eco tours), žirgynas, pramoginių laivų mini uostas su pakrovimo stotele, senelių namai, ekologiškos ūkininkų produkcijos turgeliai, laipiojimo sienelė, renginių erdvė. Tačiau viskas priklauso nuo verslininkų pasirinkimų. O savivaldybė iš savo pusės turi siekti įtraukti kuo daugiau verslininkų į šį procesą - tiek iš Lietuvos, tiek užsienio.

Šalia sporto infrastruktūros ar jos viduje galėtų atsirasti laipiojimas sienele, treniruokliai, asmeninės svorio reguliavimo programos, vaikų pramogos ir šventės, šokių mokyklos suaugusiems ir jaunimui, vidaus riedlenčių parkas, sauna, baseinas, fitneso, meditacijos, jogos sesijos, sveiko maisto gamybos kursai ir virtuvėlė, vyresnio amžiaus žmonių ir neįgaliųjų aktyvaus laisvalaikio centras.

Tuo tarpu šalia verslo teritorijų viešosios infrastruktūros galėtų atsirasti operacijų testavimo erdvės (angl. plug & play facilities), bendradarbiavimo erdvės (angl. co-working spaces, makers spaces, hackerspaces), tyrimų ir plėtros centrai, kurie veiktų kaip pramonės augimo Radviliškyje katalizatoriai. Taip pat, be abejo, šalia galėtų atsirasti įvairios aukštą pridėtinę vertę kuriančios įmonės, besijungiančios į klasterius.

Darbuotojo krepšelis

Įgyvendinus investicinius projektus ir verslui pradėjus savo operacijas, atsiranda poreikis ten nuolat investuoti ir atnaujinti infrastruktūrą, kol ji teikia naudą. O idealiu atveju turėtų būti įskaičiuojamos ir viešosios infrastruktūros projekto uždarymo (ar konservavimo) sąnaudos verslui sustabdžius veiklą tam tikroje teritorijoje. Taigi, savivaldybės galimybės ir tokios veiklos ekonominis atsiperkamumas turi būti įsivertintas dar prieš verslui ten kuriantis, tačiau, kaip matyti, šiandien to nėra.

Akivaizdu, kad efektyvumo paskatų ir skaidrumo nebuvimas sudaro potencialias sąlygas atsirasti subjektyviems sprendimams. Vėlgi, kaip ir ekonominio atsiperkamumo tikslų nebuvimas, sprendimai kaip paskirstyti investicijas tarp verslo teritorijų taip pat yra vertinami potencialių investuotojų ir gali lemti skirtingos šalies pasirinkimą. Kalbant apie reguliacinę aplinką, galimybės atsirasti korupcijai čia yra kritiškai svarbus aspektas. Radviliškio rajono savivaldybė nėra unikali šiame kontekste - šiuo metu Lietuvoje neegzistuoja būdas kaip išspręsti šį konfliktą.

Radviliškio rajono savivaldybei siūloma būti pirmajai Lietuvoje įsivedusiai darbuotojo krepšelį. Ieškant panašios praktikos Europoje, jos nepavyko rasti, tad yra tikimybė, kad Radviliškis patektų ir tarp inovatorių Europoje, tokiu būdu įgydamas konkurencinį pranašumą.

Darbuotojo krepšelis - tai suma, dėl kurios panaudojimo verslo teritorijų viešosios infrastruktūros tvarkymui galėtų pasisakyti verslo vadovai, pildydami ir teikdami prašymus Radviliškio rajono savivaldybei. Kad verslo subjektai galėtų įtilpti į darbuotojo krepšelį, savivaldybė turi apskaičiuoti ir skelbti įvairių darbų įkainius. Radviliškio rajono savivaldybės administracija būtų įsipareigojusi išanalizuoti gautus poreikius ir į juos atsižvelgti planuojant ir vykdant darbus.

Krepšelis būtų skaičiuojamas kaip tam tikra savivaldybės administracijos nustatyta ir savivaldybės tarybos patvirtinta dalis nuo verslo sumokėto GPM. Pavyzdžiui, darant prielaidą, kad visi dirbantieji Radviliškyje ir gyvena Radviliškyje, 2020 metais Radviliškis gali tikėtis

surinkti apytiksliai 949 EUR/mėn.³ x 12 mėn. x 14500 dirbantieji⁴ x 15 % GPM = 24 768 900 EUR GPM. Tuo pat metu 2018 m. savivaldybės infrastruktūros programoje gyvenamosioms ir verslo teritorijoms tvarkyti skirta 3 219 957 EUR, tad tai sudaro 13 % savivaldybės surenkamo GPM. Šiuo metu biudžeto dalys verslo ir gyvenamosioms teritorijoms neišskirtos. Darant prielaidą, kad verslo teritorijos gali sudaryti 9 % kelių, 11 darbuotojų⁵ turintis verslas galėtų tikėtis 949 EUR/mėn. x 12 mėn. x 11 dirbančiųjų x 15 % GPM x 13 % x 10 % = 244 EUR/metams siekiančio darbuotojo krepšelio.

Darbuotojo krepšelis galėtų būti kaupiamas, pavyzdžiui, 3 metus iš eilės. Be to, verslas, matydamas, kad jo uždirbto krepšelio per maža, galėtų teikti jungtines paraiškas darbuotojo krepšelio panaudojimui. Tai užtikrintų daugiau veikimo laisvės ir skatintų bendradarbiavimą tarp toje pačioje teritorijoje įsikūrusių verslo subjektų. Štai tarkime 5 vienoje teritorijoje 3 metus veikiančios vidutinės įmonės galėtų teikti paraišką dėl apytiksliai 3 660 EUR panaudojimo.

Jei matoma, kad verslui skiriamas finansavimas yra neadekvatus, tuomet savivaldybė turi ieškoti būdų tapti taupesne, didinti lėšų panaudojimo efektyvumą, lanksčiai taikytis prie verslo pasiūlymų. Pavyzdžiui, tam tikrais atvejais verslo subjektai galėtų patys norėtų atlikti kelių ir apšvietimo įrangos remonto darbus. Tokį savo ketinimą jie galėtų deklaruoti dalyvaudami viešame konkurse, jei atitinka konkurso sąlygas.

Siekiant skatinti smulkų ir vidutinį verslą, tikslinga įsivesti koeficientą, kuris daugiau svorio skirtų verslams, turintiems mažiau darbuotojų. Šiuo tikslu reikėtų žinoti tikslų Radviliškio rajone veikiančių verslų, juose dirbančių darbuotojų ir jiems mokamų atlyginimų skaičius.

Verslų akceleravimo programa

Smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai, verslo ir investicinės aplinkos gerinimui bei investicijų pritraukimui Radviliškio rajono savivaldybei svarbu sudaryti patrauklią verslo skatinimo programą. Siūloma apsvarstyti pertvarkyti dabartinę verslo skatinimo programą - atsisakyti į rezultatą neorientuotų veiklų rėmimo ir jas pakeisti verslo akceleravimo programa.

Dabartinė smulkaus ir vidutinio verslo paramos programa susideda iš smulkių finansinių paramų verslui, kurių padengiamų išlaidų realus naudingumas nematuojamas (steigimosi

³ Vidutinis atlyginimas Radviliškio r. sav. 2020 m. duomenys. Šaltinis: VMI

⁴ 2019 m. duomenys. Šaltinis: LR Statistikos departamentas

⁵ Vidutinis Radviliškio rajone veikiančias verslas turi 11 dirbančiųjų.

išlaidų, paraiškų rengimo, dalyvavimo tarptautinėse verslo parodose ir verslo misijose išlaidų subsidijavimas) arba kurios dubliuoja jau egzistuojančias paramos programas (naujų darbo vietų steigimas dengiamas Lietuvos darbo biržos teikiamomis subsidijomis). Susidūrusios su panašiomis problemomis progresyvesnės Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybės verslo paramos programas pritaikė inovatyvaus verslo plėtros skatinimui, įsipareigodamos perspektyviausius aukštos pridėtinės vertės verslus apdovanoti didesne finansine parama⁶. Nors neabejotinai efektyvesnės už kitų Lietuvos savivaldybių programas, tiesioginės savivaldybės investicijos į smulkių inovatyvių verslų kūrimąsi yra ypatingai rizikingos, žinant, kad 90% startuolių žlunga per pirmuosius dvejus metus⁷. Užsienio praktika rodo, kad didžiausią efektyvumą su mažiausia finansine rizika siūlo verslo akceleravimo programos. Tokios programos kaip „AngelPad“ Los Andžele ir „Barclays Accelerator“ Londone siūlo intensyvų verslo konsultavimą ir padeda įmonėms surasti investuotojus privačiame sektoriuje.

Radviliškio rajono savivaldybei siūloma įvertinti pertvarkyti dabartinę verslo skatinimo programą į rajonui pritaikytą verslo akceleravimo programos modelį.

Atsižvelgiant į Radviliškio rajono verslo kontekstą - stiprias pramonės šaknis, daugelį metų veikiančias ir su įvairiais sunkumais susiduriančias vidutines bei stambias įmones bei įvairias rajono raidą stabdančias socialines problemas, nuspręsta sudaryti trilypį verslo akceleravimo modelį. Siūloma orientuotis į startuolių akceleravimo, socialinio ir mikro verslumo akceleravimo ir jau veikiančio verslo restruktūrizavimo programas. Verslo paramos programos įgyvendinimas viešųjų pirkimu metu būtų patikėtas išoriniams konsultantams, kurie būtų atsakingi už intensyvų inovatyvių startuolių (ypatingai pramonės srityje), mikro verslo ir sunkumus patiriančių įmonių konsultavimą. Konsultantai taip pat verslams padėtų ieškoti investicijų privačiame sektoriuje. Be to, ši programa leistų konsultuoti didesnę skaičių verslų dėl mažų patiriamų ribinių kaštų - papildomai priimti dar vieną verslą į paramos programą beveik nieko nekainuoja. Siekiant didžiausios naudos Radviliškio rajono savivaldybei ir gyventojams, programoje dalyvaujančioms įmonėms siūloma nustatyti Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) prieaugio tikslus (eurais ir/ar procentaliai).

„AR SAVIVALDYBĖ SKIRIA PAKANKAMĄ PARAMĄ VERSLO PLĖTRAI?“

⁶ Kauno savivaldybės tarybos sprendimas Dėl jaunimo verslo skatinimo programos „Kauno startuoliai“ patvirtinimo.

⁷ „Why startups fail, according to their founders“, Erin Griffith, Fortune.

Verslo kuratorius ir investicijų paieškos komanda

Atsižvelgiant į „Investuok Lietuvoje“ rekomendacijas, Radviliškio rajono savivaldybei pateikiami pasiūlymai su konkrečiais būtinais ateities veiksmais ir jų naudomis siekiant įsteigti verslo kuratoriaus pareigybę ir suformuoti investicijų paieškos komandą.

Nors perimta iš privataus sektoriaus, verslo kuratoriaus iniciatyva jau yra sėkmingai pritaikyta daugelyje Jungtinės Karalystės savivaldybių. Taip mažinama verslui tenkanti administracinė našta, keliama verslui suteikiamų paslaugų kokybė bei operatyvumas. Nors investicijų paieškos komandos dažniausiai veikia tik valstybiniu lygmeniu („Investuok Lietuvoje“, „Czech Invest“, „Invest in Estonia“), skandinavijos šalių regionai ir miestai dažnai turi nepriklausomas investicijų paieškos agentūras („Invest Stockholm“, „Business Region Bergen“, „Copenhagen Capacity“). Radviliškio atveju, siekiant išsiskirti ne tik iš aplinkinių savivaldybių, bet ir iš kaimyninių šalių negalima apsiriboti finansinių lengvatų ir patogių infrastruktūros sąlygų suteikimu galimiems investuotojams. Investicinė komanda, veikianti valstybinių investicijų pritraukimo įstaigų pagrindu, stipriai padidintų savivaldybės galimybes pritraukti investicijas iš Lietuvos ir užsienio šalių.

Verslo kuratorius veiktų „vieno langelio principu“ atsakydamas į verslininkų ir investuotojų užklausas, koordinuotų investicinės aplinkos gerinimo iniciatyvas, iniciatyviai bendrautų su Radviliškio rajono savivaldybėje veikiančiais verslininkais, dalyvautų investicijų paieškos komandos veikloje. Ši pareigybė veiktų sėkmingiausiai ją eiti patikėjus aukštą postą savivaldybės administracijoje arba mero komandoje einančiam asmeniui.

[„AR REIKALINGA VERSLO KURATORIAUS POZICIJA SAVIVALDYBĖJE?“](#)

Investicijų paieškos komanda būtų sudaryta iš savivaldybės vadovybės atstovų ir aukščiausio lygmens Lietuvos profesionalų, kurie būtų pasirengę aptarnauti į Radviliškio rajono savivaldybę ateinančius investuotojus, iniciatyviai ieškoti investuotojų kituose Lietuvos regionuose ir užsienyje bei kuruotų investuotojų atėjimo procesus.

Jungtinis paslaugų centras

Kaip rekomendacija, Radviliškio rajono savivaldybei siūloma inicijuoti regioninio jungtinio paslaugų centro steigimą, į kurį būtų perkeltas įvairių paslaugų teikimas. Jungtinės veiklos sutartis savivaldybėms leidžia sudaryti LR vietos savivaldos įstatymas (5 straipsnio 3 dalis).

Privačiame sektoriuje paslaugų centrų steigimas yra išbandyta ir pasiteisinusi praktika. Neretai į paslaugų centrus iškeliamos ir strateginės svarbos funkcijos, tokios kaip IT produktų kūrimas ir vystymas. Taigi, paslaugų centrai leidžia ne tik sutaupyti, tačiau ir pasiekti didesnę koordinacijos laipsnį, kai strategiškai svarbūs klausimai yra suderinami su ir įgyvendinami vienos komandos, dirbančios glaudžiai kartu. Verslo klientams itin svarbi savivaldybės paslaugų kokybė ir jų spartumas, tad jungtinis paslaugų centras suteiktų šansą Radviliškio rajono savivaldybei pagerinti šiuos rodiklius.

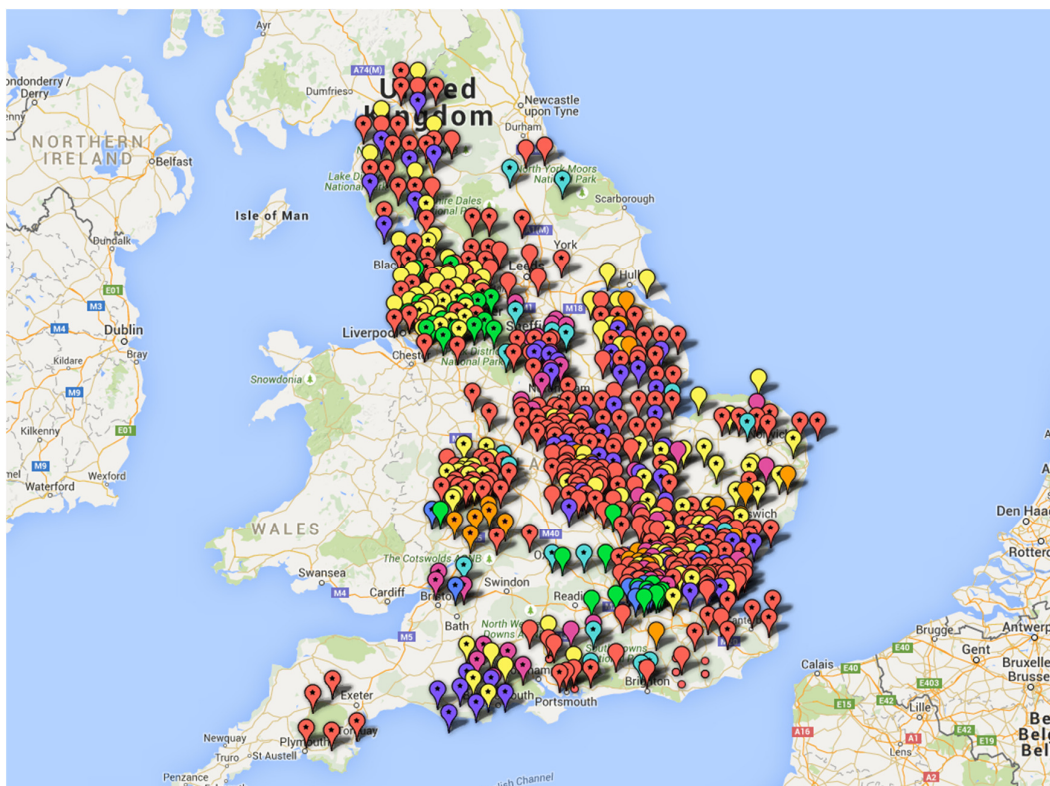
Į paslaugų centrus gali būti perkeliama pačios įvairiausios paslaugos, o kontaktas su klientais gali būti palaikomas per vieno langelio principu veikiančius klientų aptarnavimo centrus. Detalesniais klausimais gali konsultuoti specialistai telefonu ar iš anksto susitarus atvykę į klientų aptarnavimo centrą.

Geroji užsienio praktika rodo, kad ir viešojo sektoriaus institucijos, tame tarpe ir savivaldybės, gali pasiekti ženklų sutaupymų ir paslaugų kokybės pagerėjimo steigdamos jungtinius paslaugų centrus. Jungtinės Karalystės vietos valdžios asociacijos (angl. Local Government Association) duomenimis net 96 % savivaldybių dalijasi resursais su kitomis viešojo sektoriaus institucijomis.

Svarbu tai, kad paslaugų perkėlimas turi rizikos ir netinkamai koordinuojant visą perkėlimo procesą (dėl netinkamai parinktų paslaugų, darbuotojų, sistemų, teisinių spragų), paslaugos kaina gali išaugti. Todėl į paslaugų centrus tikslinga kelti ne visas paslaugas iš karto, o tai daryti etapais, pradedant nuo mažiausiai rizikingų ir aiškiausiai veikiančių paslaugų, parengus atsitraukimo planus (angl. retaliation plans).

Rekomenduoja pirmiausia pradėti perkelti vidines savivaldybės funkcijas, nes jos yra mažiau tiesiogiai susijusios su klientais.

Jungtinėje Karalystėje veikiančys savivaldybių jungtiniai paslaugų centrai:

Kiti pasiūlymai

Yra ir daugiau tobulintinų sričių. Gilesnei jų analizei reikėtų didesnių laiko resursų, tačiau darbas su jomis bet kuriuo atveju gali būti tęsiamas:

1. Įvesti aptarnavimo kokybės valdymą.
2. Pritaikyti e. demokratijos priemones ir e. paslaugas verslo poreikiams.
3. Atverti savivaldybės veiklos efektyvumo duomenis.
4. Imtis iniciatyvos suformuoti keletą stiprių klasterių. Tam gali reikėti įtikinti dabartinius verslininkus pakeisti savo požiūrį į mieste veikiančius kitus verslus, taip pat smulkiuosius ir vidutinius verslus.
5. Parengti verslui skirtą rajono e. rinkodaros medžiagą
6. Įdiegti verslui pritaikytas studentų/darbuotojų mokymo programas
7. Rengti Radviliškio rajono karjeros dienas moksleiviams ir studentams
8. Siekiant pagyvinti miesto viešąsias erdves, reguliariai jose rengti Restoranų dieną (galimai naudojant ir kitokį pavadinimą), kurioje savo gaminimo įgūdžius galėtų išbandyti gyventojai atsidarydami laikinuosiu/pop-up restoranus. Už maistą žmonės galėtų savanoriškai aukoti, kiek jiems atrodo tas maistas yra vertas, jei norėtų, todėl nebūtų verslo santykių ir VMI/VMST paprastai į tai žiūri daug atlaidžiau, nes žmonės gali turėti savo piknikus, kuriems bendrai susimeta.

Vietoje pabaigos

Negalima nematyti, kad Radviliškio rajono savivaldybėje sparčiai mažėja dirbančiųjų - jie kraustosi į didmiesčius, emigruoja. Ši savivaldybė yra pozicijose, kada reikia stipriai pasitempti ir ieškoti konkrečių sprendimų, norint spręsti užimtumo ir atlyginimų problemas.

Verslo ir savivaldybės bendradarbiavimo modelis suformuotas iš teisinių ir verslo atstovavimo santykių su savivaldybe pakeitimų. Būtent šių dviejų aspektų kombinacija leistų užtikrinti tvarius pokyčius. Bendradarbiavimo modelį palaikys nepriekaištingos reputacijos verslininkai.

Verta pabrėžti, kad šis modelis yra universalus ir sukurtas bet kuriai Lietuvos savivaldybei. Geranorišką konkurenciją tarp savivaldybių yra skatinama, kad būtų siekiama ne tik priimti progresyvius sprendimus, bet ir dalintis gera patirtimi, derinant ateities strategijas.

RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL RADVILIŠKIO RAJONO VERSLO TARYBOS NUOSTATŲ IR SUDĖTIES PATVIRTINIMO

2020 m. Nr.

Radviliškis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 38 punktu, 16 straipsnio 2 dalies 6 punktu, 18 straipsnio 1 dalimi, Radviliškio rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti Radviliškio rajono smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos nuostatus (pridedama).
2. Patvirtinti šią Radviliškio rajono verslo tarybos sudėtį:
 - 2.1. Savivaldybės mero 1 (vienas) deleguotas atstovas;
 - 2.2. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2 (du) deleguoti atstovai;
 - 2.3. VšĮ „Versli Lietuva“ 1 (vienas) deleguotas atstovas;
 - 2.5. Visuotinės apklausos būdu, iš registruotų savivaldybės duomenų bazėje ir turinčių balso teisę, Radviliškio rajono verslo subjektų išrinkti 9 (devyni) atstovai:
 - 3 labai mažo (iki 10 darbuotojų) verslo atstovai;
 - 3 mažo (10-49 darbuotojų) verslo atstovai;
 - 3 vidutinio (virš 50 darbuotojų) verslo atstovai;
3. Pavesti Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriui tvirtinti personalinę Radviliškio rajono verslo tarybos sudėtį.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Antanas Čepononis

RADVILIŠKIO RAJONO VERSLO TARYBOS NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Radviliškio rajono verslo tarybos nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja Radviliškio rajono verslo tarybos (toliau – RVT) veiklos tikslus, funkcijas, teises ir pareigas, sudėtį ir darbo organizavimo tvarką.

2. RVT yra visuomeninė patariančioji institucija, kuri sudaroma prie Radviliškio rajono savivaldybės tarybos (toliau – Savivaldybės taryba) jos kadencijos laikotarpiui siekiant užtikrinti visuomenės narių dalyvavimą Radviliškio rajono verslo (toliau – RV) plėtros, RV aplinkos gerinimo ir verslumo skatinimo procesuose.

3. RVT savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Savivaldybės tarybos sprendimais, kitais teisės aktais bei šiais Nuostatais.

4. RVT išvados ir pasiūlymai yra rekomendacinio pobūdžio. Jie teikiami Savivaldybės tarybai ir Radviliškio rajono savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybės administracija) RV sritį kuruojantiems struktūriniais padaliniais.

5. Šie Nuostatai tvirtinami ir keičiami Savivaldybės tarybos sprendimu.

II SKYRIUS RVT VEIKLOS TIKSLAI IR FUNKCIJOS

6. RVT veiklos tikslai:

6.1. skatinti RV plėtrą, RV verslo aplinkos gerinimą ir verslumą Radviliškio rajone;

6.2. užtikrinti RV atstovų ir juos atstovaujančių RV Asociacijų, Savivaldybės institucijų ir įstaigų, verslo informacinių centrų (toliau – VIC) bei ekonominių plėtros agentūrų (toliau – Agentūra) bendradarbiavimą.

7. RVT funkcijos:

7.1. nagrinėja RV plėtros, RV aplinkos gerinimo bei verslumo skatinimo Radviliškio rajone klausimus;

7.2. teikia motyvuotus pasiūlymus Savivaldybės tarybai, jos komitetams ar komisijoms dėl teisės aktų projektų, susijusių su RV plėtra, RV aplinkos gerinimu ir verslumo skatinimu Radviliškio rajone, parengimo ir (ar) pakeitimo, įskaitant ilgalaikį Savivaldybės strateginį plėtros planą ir Savivaldybės strateginį veiklos planą;

7.3. teikia motyvuotus pasiūlymus Savivaldybės tarybai, jos komitetams ar komisijoms, Savivaldybės administracijos struktūriniais padaliniais dėl RV plėtros, RV aplinkos gerinimo ir verslumo skatinimo kryptių;

7.4. teikia motyvuotus pasiūlymus Savivaldybės administracijai dėl RV plėtros, RV aplinkos gerinimo ir verslumo skatinimo įgyvendinimo priemonių ir projektų finansavimo;

7.5. informuoja visuomenę apie savo veiklą, organizuoja diskusijas RV plėtros, RV aplinkos gerinimo ir verslumo skatinimo klausimais;

7.6. vykdo kitą Lietuvos Respublikos teisės aktams ir šiems Nuostatomis neprieštaraujančią bei šiuose Nuostatuose numatytus tikslus atitinkančią veiklą.

III SKYRIUS

SVVT TEISĖS IR PAREIGOS

8. RVT turi šias teises:

8.1. nustatyta tvarka gauti iš Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių, kitų įstaigų bei organizacijų informaciją bei dokumentus, kurios reikia jos funkcijoms atlikti;

8.2. kviesti į posėdžius Savivaldybės tarybos narius, Savivaldybės administracijos tarnautojus, savivaldybės įstaigų ir kitų institucijų atstovus, nepriklausomus ekspertus, patarėjus, mokslo bei kitus suinteresuotus visuomenės atstovus ar jų grupes sprendžiant RV plėtros, jos aplinkos gerinimo ir verslumo skatinimo klausimus;

8.3. deleguoti savo narius į sudaromas darbo grupes ar komisijas, į kurias šie nariai kviečiami;

8.4. siūlyti Savivaldybės administracijai sudaryti darbo grupes ir ekspertų komisijas dokumentų projektams rengti ir (ar) vertinimui atlikti bei kitoms RV problemoms nagrinėti;

8.5. sudaryti darbo grupes iš savo narių ir (ar) pakviestų specialistų konkreitiems RV plėtros, jos aplinkos gerinimo ir verslumo skatinimo klausimams spręsti ir siūlymams rengti;

8.6. stebėtojo teise dalyvauti Savivaldybės tarybos, komitetų, komisijų ir darbo grupių posėdžiuose;

8.7. Savivaldybės tarybai pavedus, atstovauti Savivaldybei kitose Lietuvos ir užsienio įstaigose, organizacijose savo kompetencijos klausimais.

9. RVT pirmininkas iki einamųjų metų balandžio 1 d. Savivaldybės interneto svetainėje paskelbia RVT veiklos ataskaitą ir, Savivaldybės tarybai ar merui pareikalavus, pristato ją Savivaldybės tarybai.

IV SKYRIUS

RVT SUDĖTIS IR DARBO ORGANIZAVIMAS

10. RVT iš 13 narių Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiui tvirtina Savivaldybės taryba, o personalinę sudėtį – Savivaldybės administracijos direktorius.

11. RVT įgaliojimai baigiasi, kai naujai išrinkta Savivaldybės taryba paveda Savivaldybės administracijos direktoriui patvirtinti personalinę naujos sudėties RVT.

12. RVT sudaro:

12.1. Savivaldybės mero 1 (vienas) deleguotas atstovas;

12.2. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2 (du) deleguoti atstovai;

12.3. VšĮ „Versli Lietuva“ 1 (vienas) deleguotas atstovas;

12.4. Visuotinės apklausos būdu iš registruotų savivaldybės duomenų bazėje RV subjektų išrinkti 9 (devyni) atstovai.

- 3 labai mažo (iki 10 darbuotojų) verslo atstovai;

- 3 mažo (10-49 darbuotojų) verslo atstovai;

- 3 vidutinio (virš darbuotojų) verslo atstovai;

13. RVT nariais gali būti tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis:

13.1. buvo nuteistas už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, kol teistumas neišnykęs arba nepanaikintas;

13.2. buvo pripažintas kaltu dėl nusikaltimų, kuriais padaryta turtinė žala valstybei, pripažintas kaltu dėl nusikaltimo viešiesiems interesams ar korupcinio pobūdžio nusikaltimo padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;

13.3 yra atleistas iš darbo, pareigų už profesinės ar tarnybinės veiklos pažeidimus, netekęs teisės verstis atitinkama veikla už įstatymuose keliamo nepriekaištingos reputacijos reikalavimo neatitiktį ar etikos normų pažeidimą ir nuo atleidimo iš darbo, pareigų ar teisės verstis atitinkama veikla nepraėjo 3 metai.

14. RVT nariais negali būti Radviliškio rajono savivaldybės nario pareigas einantis asmenys.

15. RVT sudarymą inicijuoja ir organizuoja Savivaldybės administracijos Investicijų ir turto valdymo skyrius (toliau – ITV skyrius):

15.1. raštu tiesiogiai kreipiasi į šių Nuostatų 12.1–12.4 punktuose išvardintas institucijas dėl atstovų delegavimo.

15.2. vadovaujantis delegatų rinkimų į RVT narius organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Savivaldybės administracijos direktoriaus, Savivaldybės interneto svetainėje www.radviliskis.lt ir vietinėje spaudoje viešai paskelbia apie šių Nuostatų 12.5. punkte išvardintų delegatų į RVT narius kandidatų konkursą, kuriame nurodo delegatų rinkimų organizavimo terminus ir tvarką. RV subjektai, registruoti savivaldybės duomenų bazėje ir turintys balso teisę, gali deleguoti ne daugiau kaip po vieną kandidatą.

15.3. pasibaigus paraiškų teikimo terminui, bet ne vėliau kaip per 15 darbo dienų organizuoja visuotinę apklausą iš registruotų savivaldybės duomenų bazėje ir turinčių balso teisę verslo subjektų iškeltų kandidatų.

15.4. prieš pradėdamas darbą RVT su kiekvienu jos nariu organizuoja konfidencialumo pasižadėjimo ir nešališkumo deklaracijos pasirašymą. Minėti dokumentai saugomi ITV skyriuje.

15.5. inicijuoja Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo pakeitimą dėl personalinės RVT sudėties, jeigu pagal šių Nuostatų 31 punktą pasibaigia RVT nario įgaliojimai. Tokiu atveju jį delegavusi institucija arba Asociacijos turi teisę deleguoti kitą asmenį likusiam RVT kadencijos laikotarpiui.

16. Pirmąjį naujos kadencijos RVT posėdį organizuoja ITV skyrius ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo personalinės RVT sudarymo dienos.

17. RVT per pirmąjį posėdį iš savo narių renka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją.

18. RVT pirmininkas:

18.1. organizuoja RVT darbą, atsako už jos veiklą;

18.2. kontroliuoja RVT funkcijų atlikimą;

18.3. šaukia RVT posėdžius, nustato jų vietą, laiką, darbotvarkes, pirmininkauja posėdžiams. Jam nesant, posėdžiams pirmininkauja RVT pirmininko pavaduotojas;

18.4. pasirašo RVT posėdžių protokolus, kitus būtinus dokumentus, susijusius su RVT veikla;

18.5. esant poreikiui duoda pavedimus kitiems RVT nariams;

18.6. atstovauja RVT viešojo administravimo institucijose, įstaigose visais su jos veikla susijusiais klausimais.

19. RVT posėdžiai šaukiami esant poreikiui, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį. RVT posėdžio darbotvarkė ir siūlomų nagrinėti klausimų medžiaga nariams pateikiama ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas iki posėdžio.

20. RVT posėdžių darbą organizuoja, techniškai aptarnauja ir rengia protokolus ITV skyriaus vyr. specialistas.

21. Kiekvienas RVT narys turi teisę siūlyti klausimus posėdžiui, apie tai informuodamas pirmininką ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki numatytos posėdžio dienos.

22. Esant būtinybei RVT posėdžių darbotvarkės klausimus gali inicijuoti Savivaldybės meras, Savivaldybės taryba, atitinkami Savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai ir kitos suinteresuotos institucijos.

23. RVT posėdžiai yra atviri, išskyrus tuos, kuriuose yra sprendžiami klausimai dėl RV priemonių ir (ar) projektų dalinio finansavimo ir dėl to kitiems posėdyje dalyvaujantiems asmenims gali būti atskleista projekto vertintojų tapatybė. Tokiu atveju organizuojami uždari posėdžiai.

24. RVT posėdis laikomas teisėtu, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip pusė RVT narių.

25. RVT sprendimus priima posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma. Jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, lemia RVT pirmininko (jo nesant – RVT pirmininko pavaduotojo) balsas.

26. Visi RVT posėdžio dalyviai pasirašo posėdžio dalyvių sąrašė.

27. RVT sprendimai įforminami RVT posėdžio protokolais. Protokolas turi būti parengtas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po posėdžio. Protokolas pasirašo RVT pirmininkas, jo nesant – RVT pirmininko pavaduotojas, ir posėdžio sekretorius. Pasirašyto RVT protokolo kopijos ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo protokolo pasirašymo dienos siunčiamos (pateikiamos) RVT nariams, o esant poreikiui ir Savivaldybės merui, Savivaldybės tarybos sekretariatui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms.

28. Tais atvejais, kai reikalingas operatyvus RVT sprendimo projekto parengimas, bet nėra galimybių surengti posėdį, RVT narių apklausa gali būti atliekama elektroniniu būdu ar nuotoliniu būdu. RVT nariai savo nuomonę sprendžiamu klausimu pateikia elektroniniu paštu arba nuotolinio ryšio priemonėmis RVT pirmininkui.

29. RVT veiklos planai, teikiamos ataskaitos, informacija apie įvyksiančius ir jau įvykusius posėdžius bei posėdžių protokolai privalo būti viešinami ir prieinami oficialioje savivaldybės interneto svetainėje www.radviliskis.lt.

30. RVT dirba pagal kasmet sudaromą ir tvirtinamą (protokoliniu sprendimu) veiklos planą.

31. RVT nario įgaliojimai pasibaigia:

31.1. jeigu nutrūksta darbo (tarnybiniai) santykiai su jo atstovaujama įstaiga ar organizacija;

31.2. RVT nariui atsistatydinus savo noru, rašytiniu prašymu;

31.3. RVT narį atšaukus jį delegavusios institucijos iniciatyva;

31.4. RVT narys tampa Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nariu.

32. RVT narys, be pateisinamos priežasties nedalyvavęs 3 posėdžiuose ar pažeidęs konfidencialumo pasižadėjimo ir (ar) nešališkumo deklaracijos reikalavimus, RVT siūlymu Savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu gali būti šalinamas iš RVT. Pateisinama priežastimi laikomi tokie atvejai: nedarbingumas, komandiruotė, darbo (tarnybinių) užduočių

vykdymas. Naują kandidatūrą likusiam RVT kadencijos laikotarpiui siūlo ta institucija ar RV subjektas, kuriam atstovavo atstatydintas narys.

33. RVT nario kadencijų skaičius neribojamas.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. RVT nariai savo pareigas atlieka visuomeniniais pagrindais.

35. RVT nariai už savo veiklą atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

36. RVT veiklos dokumentai (posėdžių protokolai, susirašinėjimo medžiaga, ekspertų išvados ir kita) saugomi Lietuvos Respublikos archyvų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

(Radviliškio rajono verslo tarybos nario nešališkumo deklaracijos forma)

**RADVILŠIKIO RAJONO VERSLO TARYBOS NARIO NEŠALIŠKUMO
DEKLARACIJA**

(vardas ir pavardė)

20__ m. _____ d.

Radviliškis

Būdamas (-a) Radviliškio rajono verslo tarybos narys (-ė), p a s i ž a d u:

1. Vadovautis įstatymų viršenybės, lygiateisiškumo, skaidrumo, atsakomybės už priimtus sprendimus principais ir svarbiausiais etikos principais, nustatytais Lietuvos Respublikos teisės aktais.

2. Raštu informuoti Savivaldybės administraciją ir (ar) asmenis, kurie kartu dalyvauja sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūroje, apie esamą interesų konfliktą ir nusišalinti nuo dalyvavimo tolesnėje procedūroje, jei man dalyvaujant, rengiant, svarstant ar priimant sprendimus:

2.1. šiose procedūrose kaip potencialūs paramos gavėjai dalyvauja asmenys, iš kurių aš ar asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, gauna bet kurios rūšies pajamų ar kitokio pobūdžio naudos;

2.2. aš ar asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, turi ar valdo pagal kito asmens įgaliojimą daugiau kaip 10 procentų juridinio asmens įstatinio kapitalo arba akcijų, ar jeigu dėl to kyla interesų konfliktas;

2.3. aš ar asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, yra projekto vykdytojo steigėjai ar dalininkai, darbuotojai ar valdymo organo nariai;

2.4. aš ar asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, yra projekto vykdytojo valdymo organų nariai.

Žinau, kad, kilus šališkumo ar interesų konflikto grėsmei, galiu būti nušalintas (-a) nuo dalyvavimo tolesnėje procedūroje.

Man išaiškinta, kad asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, yra tėvai, tėviai, broliai, seserys ir jų vaikai, seneliai, sutuoktiniai, įvaikiai, jų sutuoktiniai ir jų vaikai, taip pat sutuoktinių tėvai, broliai, seserys ir jų vaikai.

Esu įspėtas (-a), kad, nesilaikydamas (-a) nešališkumo principo, pažeisiu šią nešališkumo deklaraciją ir man bus taikoma atitinkama Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų numatyta atsakomybė.

(parašas)

(vardas ir pavardė)

Radviliškio rajono verslo tarybos
nuostatų
2 priedas

(Radviliškio rajono verslo tarybos nario konfidencialumo pasižadėjimo forma)

**RADVILŠIKIO RAJONO VERSLO TARYBOS NARIO KONFIDENCIALUMO
PASIŽADĖJIMAS**

(vardas ir pavardė)

20__ m. _____ d.

Radviliškis

Būdamas (-a) Radviliškio rajono verslo tarybos narys (-ė), p a s i ž a d u:

1. Savo ar asmenų, susijusių su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, privačių interesų naudai nesinaudoti ir neleisti naudotis informacija, kurią įgijau dalyvaudamas (-a) sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūroje, kitokia tvarka ir mastu, nei nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai.

2. Užtikrinti potencialių paramos gavėjų ir kitų asmenų pateiktų duomenų konfidencialumą ir naudoti juos tik sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūroje bei šių duomenų neatskleisti tretiesiems asmenims be šių asmenų sutikimo, išskyrus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais.

Žinau, kad, kilus šališkumo ar interesų konflikto grėsmei, galiu būti nušalintas (-a) nuo dalyvavimo tolesnėje procedūroje. Man išaiškinta, kad asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, yra tėvai, įtėviai, broliai, seserys ir jų vaikai, seneliai, sutuoktiniai, vaikai, įvaikiai, jų sutuoktiniai ir jų vaikai, taip pat sutuoktinių tėvai, broliai, seserys ir jų vaikai.

(parašas)

(vardas ir pavardė)

RADVILIŠKIO RAJONO DARBUOTOJO KREPŠELIO TAISYKLĖS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šių taisyklių tikslas - suteikti teisę Radviliškio rajone veikiančiam verslui pasisakyti, kaip turėtų būti panaudojamos verslo teritorijų infrastruktūrai kurti ir išlaikyti numatytos lėšos ir padaryti finansų paskirstymą tarp verslo teritorijų objektyvesniu.
2. Vartojamos sąvokos:
 - 2.1. Verslas ir verslo subjektai – Radviliškio rajono savivaldybėje veikiantys fiziniai ir juridiniai asmenys, vykdančys komercinę veiklą pagal LR teisės aktus;
 - 2.2. Darbuotojo krepšelis - savivaldybės verslui kasmet skiriama suma, priklausanti nuo versle dirbančių darbuotojų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio (toliau - GPM).

DARBUOTOJO KREPŠELIO SUDARYMAS IR PASKIRSTYMAS

3. Darbuotojo krepšelio sudarymas:
 - 3.1. Darbuotojo krepšelis skaičiuojamas pagal šią formulę: per praėjusius finansinius metus sumokėta GPM dalis x Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu patvirtinta darbuotojo krepšeliui skiriama dalis.
 - 3.2. Darbuotojo krepšelio dydį kasmet nustato Investicijų ir turto valdymo skyrius, suderinęs su Finansų skyriumi.
4. Verslo subjektai turi teisę:
 - 4.1. Teikti atskirą ar jungtinę kelių verslo subjektų paraišką dėl dalies, viso darbuotojo krepšelio ar viso ir ateities darbuotojo krepšelių panaudojimo;
 - 4.2. Palikti darbuotojo krepšelį kaupintis;
 - 4.3. Perleisti darbuotojo krepšelį savivaldybės žinion.
5. Investicijų ir turto valdymo skyrius turi teisę:
 - 5.1. Paprašyti paraiškos teikėjo patikslinti paraiškos turinį;
 - 5.2. Tenkinti visą paraišką;
 - 5.3. Tenkinti dalį paraiškos;
 - 5.4. Netenkinti paraiškos ir palikti kaupintis darbuotojo krepšelį, jei paraiškos turinys yra netinkamas.

PARAIŠKOS FORMOS PILDYMAS IR NAGRINĖJIMAS

6. Paraiškas galima teikti po paskelbimo apie paraiškų priėmimą skiltyje “Verlininkams” savivaldybės tinklalapyje www.radviliskis.lt
7. Apie paraiškų priėmimą asmeniškai informuojami verslai, užsiregistravę verslo kontaktų duomenų bazėje, kurią galima rasti skiltyje “Verlininkams” savivaldybės tinklalapyje www.radviliskis.lt.
8. Paraiškos formą galima rasti:
 - 8.1. šių taisyklių prieduose, arba
 - 8.2. skiltyje “Verlininkams” savivaldybės tinklalapyje www.radviliskis.lt.
9. Paraiškos teikiamos:
 - 9.1. Investicijų ir turto valdymo skyriui;
 - 9.2. prisijungus per e. demokratijos modulį “Prašymai ir skundai”, pavadinime nurodant “Darbuotojo krepšelis”, tema pasirenkant “Verslas”, taip pat paliekant pažymėtą varnelę ties “Asmeninis”, kad paraiška būtų nagrinėjama privačiai, ir prisegant skanuotą visų paraiškos teikėjų pasirašytą paraišką.
10. Paraiškoje nurodyti:
 - 10.1. Darbų atlikimo poreikį;
 - 10.2. Kaip atlikti darbai prisidės prie verslo aplinkos gerinimo;
11. Paraiškoje papildomai galima nurodyti:
 - 11.1. Preliminarią darbų atlikimo kainą;
 - 11.2. Verslo įsipareigojimą pasirūpinti viešosios infrastruktūros priežiūra.
12. Trūkstant informacijos, su paraiškos teikėju susisieks Investicijų ir turto valdymo skyriaus darbuotojai.
13. Paraišką visiškai ar iš dalies patvirtinus, paraiškos teikėjo nurodytas poreikis ar dalis jo bus pridėta prie viešųjų pirkimų poreikio formavimo.
14. Nagrinėjant paraiškas, pirmenybė bus teikiama jungtinėms paraiškoms su didžiausiu bendrą paraišką teikiančių verslo subjektų skaičiumi.

**PARAIŠKA
DĖL DARBUOTOJO KREPŠELIO PANAUDOJIMO**

Data:

Radviliškis

Verslo pavadinimas(-ai): (išvardinti pradedant iš naujos eilutės)	
Adresas(-ai):	
Juridinio asmens kodas(-ai):	
Paraišką pateikusio asmens vardas, pavardė, pareigos, tel., el. p.:	
Vidutinis darbuotojų skaičius per praėjusius finansinius metus pas kiekvieną iš pareiškėjų:	
Darbuotojų per praėjusius finansinius metus sumokėta GPM suma (Eur), kiekvieno iš pareiškėjų:	
Sukaupta darbuotojo krepšelio suma iki praėjusių finansinių metų pabaigos (Eur), kiekvieno iš pareiškėjų:	
Suma, kurią norėtumėte panaudoti verslo teritorijoje esančios viešosios infrastruktūros priežiūrai ir/ar plėtrai:	
Darbų atlikimo poreikis:	
Kaip atlikti darbai prisidės prie verslo aplinkos gerinimo?	
Preliminari darbų atlikimo kaina (Eur):	
Jūsų įsipareigojimas pasirūpinti viešosios infrastruktūros priežiūra:	